

Verslag – Inhoudelijke expertengroep PFAS

Datum: 8 maart 2022

Aanwezig:

Stand van zaken 2de tussentijdse rapport -

- Aanpassingen aan originele opzet en inhoud:
 - Moeilijk om rekening te houden met rapport onderzoekscommissie (komt te laat)
 - Meer richting beleid werken is doorkruist door kritieke dossiers
- Agendering rapport op VR wordt verschoven naar **01/04**
- Centraal idee rapport: kantelpunt van Kennis naar Actie
- DEEL 1 - Onderzoeksverslag:
 - Actualisatie nodig van risicolocaties en samenvatting
- DEEL 2 – Expertenverslag:
 - Hoofdstukken moeten afzonderlijk leesbaar zijn (kruisverwijzingen)
 - Opkuis nodig zodat zaken beter op elkaar afgestemd worden
 - Structuur moet aangepast worden op sommige punten
- Samenvatting en besluiten (storyline van de opdrachtgever):
 - Gebaseerd op “Knowledge for Action”
 - **Communicatie:** PFAS-mailbox, PFAS-verkenner en PFAS-website
 - **Co-creatie in partnerschap:** Afstemming administraties, Rondetafel Zwijndrecht, Overleg MinaRaad, etc.
 - **Kennisplatformen:** Oplijsten als resultaten + wie maakt deel uit van deze platformen?
 - Vlaams, nationaal en internationaal niveau
 - Kennishub: op 2 plaatsen uitgewerkt maar wordt niet vermeld wie er juist in zit.
 - Samenvatting **inhoudelijke hoofdstukken**, waar een link gemaakt wordt met de input van de **stakeholders**
 - In de kaders staat de opsomming van input stakeholders, daaronder antwoord o.b.v. samenvatting hoofdstukken expertenrapport
 - Schrijven inleiding en samenvattingen bij verschillende hoofdstukken die inhoud kadert in de maatschappelijke context zodat de samenvatting van opdrachtgever hieruit gedestilleerd kan worden (mail hierover volgt nog)
- DEEL 3 – Vooruitblik
 - Overleg gepland rond het PFAS-actieplan om dit deel vorm te geven

- Planning:
 - 09/03: overleg PFAS-actieplan
 - 11/03 COB: deadline teksten deel 2 (behalve handelingskader)
 - 14/03: kabinetsoverleg handelingskader
 - 17/03: deadline afronding overige teksten
 - 21/03: lay-out
 - 25/03: agendering
 - 01/04: bespreking op Vlaamse Regering

Vragen/opmerkingen

- Toevoegen uitleg over de coördinatiegroep risicobeheersing chemische stoffen en de link met de kennishub (onderzoekers en beleidsmensen). De nota voor het managementcomité over de kennishub kan hierbij als input voor tekst dienen. Kennishub is breder dan chemische stoffen alleen. Stakeholderparticipatie zit hier ook in ingebed.
- Toevoegen Nationale cel leefmilieu-gezondheid: Federaal niveau met input van Vlaamse data (resultaten HBM).
- Werkgroep saneringstechnieken: uitgangpunt is site 3M maar kan wel inzichten bieden voor andere gebieden. Voorstel om contact te leggen met mensen rond sanering Chemours – Dordrecht voor inzichten. Eerst focus bodem maar grondwater zal ook meegenomen. Workshop wordt opgezet voor bredere discussie waarop ook VITO kan uitgenodigd worden.
- Dialoog gestart tussen 3M en Lantis om sanering te beginnen vormgeven. Wisselwerking verder ontwikkelen tezamen met stakeholderinput.
- Onderwerpen mogen opgenomen worden in meerdere hoofdstukken maar er moet wel nagekeken worden of de inhoud overeenkomt.
- Aandachtspunt: Meer aandacht voor federaal niveau en beleidsstructuren. Voorstel van om dit te bewaken.
- Voorstel om grote bestaande beleidsstructuren te vermelden. We moeten oppassen dat bestaande (beleids)structuren niet genegeerd worden maar kunnen wel lacunes aangeven.

Inzichten handelingskader -

- Het toetsingskader van september 2020 (update april 2021) is aangeleverd voor het hoofdstuk handelingskader. Dit toetsingskader kwam echter onder druk doordat de korf vol is in Zwijndrecht. De vraag rees dus of het toetsingskader moet bijgesteld worden.
- Er is echter nog weinig informatie om een grondige bijstelling te bekomen. Het voorzorgsprincipe stelt om zo streng mogelijk zijn.
- OVAM stelt voor om over te stappen naar 'voorzorgsnormering' (zie ook bijgevoegde nota):
 - Signaalwaarde van 3,8 µg/kg gebruiken voor alle bestemmingstypes.
 - De richtwaarde/waarde vrij gebruik van bodem: 3 µg/kg ds voor PFOS en 2 µg/kg ds voor PFOA.
 - Bodemsaneringsnorm voor grondwater (Europese limiet voor drinkwater): 0,1 µg/L voor de som van 20 PFAS en 0,5 µg/L voor de som van alle PFAS.
- Waarde 70 µg/kg wordt dan niet meer gehanteerd maar een erkend bodemsaneringskundige kan wel een andere waarde hanteren als hij kan bewijzen dat er geen problemen gecreëerd worden naar de omgeving.
- Deze voorzorgsnormering houdt in dat 3,8 µg/kg een signaalwaarde is om locatiespecifiek te onderzoeken bv. bij BBO 3M. De signaalwaarde voor verder onderzoek ligt dus een stuk lager zodat er in veel fases moet overgaan worden naar een BBO.

- Proces: Voorstel is behandeld op de directieraad van OVAM. Wacht nu op goedkeuring op Vlaamse Regering na afstemming met AZG en Kabinetten.
- Nieuwe voorstel wordt eerst besproken met kabinetten omgeving en gezondheid (samen met AZG, OVAM, VPO). Bij akkoord kan het voorstel toegevoegd worden aan het rapport.

Vragen/opmerkingen

- Belangrijk om verhaal over de samenhang tussen de voorzorgsnormering, andere kaders en NRM goed af te stemmen. Onderbouwing 3,8 µg/kg: Hetzelfde principe geldt als bij het vaststellen van de normen voor natuur en landbouw = meest lage, praktische, haalbare waarde.
- Mengseltoxiciteit is een zwak punt in rapport. EFSA heeft duidelijke visie over de 4 PFAS. Nederlands concept is niet toepasbaar op EFSA TWI. Duidelijk in tekst vermelden dat we EFSA niet in vraag stellen (om foutieve interpretatie tegen te gaan).
- Grondwater RPF wordt nagevraagd door .
- Invloed op afperking BBO 3M > Vandaag de dag wordt bodemverontreiniging al afgeperkt tot 3 µg/kg (vaste waarde) > ERM en 3M zijn er al op gewezen dat ze niet ver genoeg afgeperkt hebben in het huidige BBO. Conflict van potentiële andere bronnen speelt hier een rol.
- Doorwerking naar bodemverbeterende middelen, recyclagestromen, etc.? > Neveneffect dat naar voren gaat komen in de komende discussies.
- Onderzoek in Duitsland bij concentraties PFAS in everzwijnen. > in contact brengen met ANB en contact leggen met ANB en INBO om deel te nemen aan groep.
- Nota voorzorgsprincipe OVAM wordt vertrouwelijk gedeeld met de expertengroep.

Roundup rapportering –

- Morgenvoormiddag wordt de gecompileerde versie (met nieuwe indeling middellange termijn) en de structuur van de samenvatting Opdrachthouder rondgestuurd/op Teams geplaatst.
- Voor elk hoofdstuk wordt een inleiding en samenvatting verwacht. Voor de samenvatting kan inspiratie worden gehaald uit de stakeholderinput.
- Aandacht voor consistentie als onderwerpen in diverse hoofdstukken aan bod komen
- Aandacht voor (beleids)initiatieven die al bestaan (dus niet alleen onderzoek) en hoe die linken met nieuwe initiatieven of andere niveaus (zoals EU).